**Мацуо Басьо. Хоку (хайку). Відображення японських уявлень про красу в поезії митця.**

**Що ми знаємо про Японію?**

*Питання - відповідь*

1.Японська вишня (сакура)
2.Квітка, символ Японії (хризантема)
3. Найвища точка Японії, вулкан.(Фудзіяма)
4. Мініатюрна скульптура, невеликий різний брелок на традиційній японській одежі кімоно (нецке)
5. Створення композицій з квітів, стебел, тощо в спеціальному посуді і розміщення в інтер'єрі. В основу ікебани покладено принцип вишуканої простоти, через природну красу матеріалу (ікебана)
6. Японська буква (ієрогліф)
7.Японський національний одяг (кімоно)
8. Мистецтво складувати фігурки з паперу (орігамі)
9. Мистецтво вирощування карликових дерев (бонсай)
10. Японське бойове мистецтво. Боротьба, в якій беруть участь дуже великі чоловіки (сумо)
11. Велетенська хвиля (цунамі)
12. Незвичайний сад при монастирі, де немає дерев (сад каміння. Філософський сад).

*Самоперевірка (з презентацією)*

Японська поезія – ***хоку (хайку),*** з якою ми сьогодні ознайомимося, така ж незвичайна, як і вся культура цієї країни. Складається вірш усього з трьох рядків без рим, та й зміст, на перший погляд, не зовсім зрозумілий. Але за удаваною простотою криється складне плетиво асоціацій, натяків, символів.

У Японії майже на кожний день припадає яке-небудь свято

- «ханамі» - замилування квітами;
- «цукімі» - замилування місяцем;
- «юкімі»- замилування снігом.

Любов до поезії виникла у японців тоді, коли літератури як такої ще не було. Одна із давніх японських традицій – довіряти свої почуття віршам.

Життя Японії неможливо уявити без поезії. Поетичні рядки тут можна знайти скрізь: на картинах, дерев'яних ляльках, рушниках, серветках тощо. Коли цвіте сакура, всі японці стають поетами, приколюють листочки з віршами просто до квітучих дерев або голосно декламують.

Ще з давніх часів щосічня влаштовують поетичні змагання: десятки тисяч японців читають вірші. Найкращі виконавці виступають на церемонії в присутності імператора.

З усіх майстрів японської поезії найвідомішим є **Мацуо Басьо**.

***Питання-відповідь***

- Справжнє імя? (Менефуса)
- Прізвище? (Мацуо)
- Псевдонім? (Басьо) Що він означає? Чому?
- Чим займався у житті? (Мандрував, писав вірші)
- Скільки віршів написав? (Близько 2000)
- Скільки мав учнів? (Близько 2000)
- Де брав натхнення? (З мандрів, природи)

**Хоку (хайку)** ( від япон. « початкова фраза») – неримований тривірш у японській поезії. Хоку має в оригіналі 17 складів: 5/7/5/. Головна тама хоку – життя природи й людини в їх нерозривній єдності. Для хоку характерні «сезонні слова».

1. Має три рядки.
2. Немає рими, має ритм.
3. Має визначену кількість складів: 5-7-5.
4. Використання сезонних слів.

Хайку заборонено писати на політичні, релігійні теми та на тему кохання. Яким темам присвячені? Це - людина і природа.
До якого ж виду мистецтва близькі ці поезії? До живопису. Хайку це – картинка.

Перед вродою квітів
Соромно стало місяцю?-
Сховався за хмаркою.
*(Немає нічого кращого за весну, коли все навкруги розцвітає. Краса квітів затьмарює все, навіть красу місяця)*

Скільки різних трав!
І в кожної свої квіти.
Оце і є подвиг!
(Захоплення природою, її розмаїттям, неповторністю. Особливістю, красою. Так і люди: всі різні – і неповторні.

Білий лотос-цвіт:
Не цурається багна,
Із якого виріс.
Прекрасна квітка лотоса росте серед болота, живлячись ним і прикрашаючи його. Воно для неї найрідніше. Так ї людина: якого б рівня не досягла, має не забувати, хто вона й звідки.

**Аналіз хоку(хайку)**

Старий ставок!
Жабка стрибне –
Сплеск пролунає.

1. Який настрій створює хоку? (Одночасно сумний і веселий)
2. Який образ навіює сум? (Образ ставка)
3. Який образ веселий? (Жабки)
4. Якою ви уявили жабку і ставок?
5. Що змінилося з її появою? (Сплеск – звук, пішли кола по воді - рух)
6. Яким став світ, настрій? ( Рухливішим, живішим, веселішим)

| **Ставок** | **Жабка** |
|---|---|
| Сумний | Весела |
| Старий | Молода |
| Великий | Маленька |

**Висновок:**
І навіть невеличка жабка може змінити великий світ хоча б на мить.

**Хоку Мацуо Басьо «На всохлу гілку…»** Вірш опубліковано в 1681 р. Він вважається першим справжнім шедевром поета.

На всохлу гілку

сів ночувати крук.
Глибока осінь.

1. Про яку пору року йдеться у вірші?
2. Які сезонні слова вживає поет?
3. Які асоціації виникають у нас, коли ми читаємо це хоку?

(Крук – старість, мудрість; осінь – старість людини, кінець року)

*Кількома деталями поет змалював картину нічного пейзажу, картину осені. Але художня деталь, може мати прихований зміст і викликати певні асоціації. Наприклад, всохла гілка, у японській поезії – це символ осені, може бути ознакою близької старості. . Крук, який сів ночувати, у народній творчості асоціюється з мудрістю. Глибока осінь – це картина природи, яка втратила свою зелень, барви, свіжість і молодість.. Поет зобразив осінній пейзаж і через нього свій душевний стан.*

| **Пори року** | **Сезонні слова** |
|---|---|
| **Весна** | Сакура, квітуча слива, соловей, жайворонок, ластівка, жабка |
| **Літо** | Троянда, лілія, веселка, роса, равлик, зозуля, цикада, муха |
| **Осінь** | Хризантема, осіннє кленове листя, крук, всохла гілка |
| **Зима** | Сніг, холод, кінець року, грудень, короткий день |

Японці вміють насолоджуватись красою соснової гілки, краплинки роси, тоді як європейці прагнуть охопити поглядом весь світ. У японській культурі мистецтво і природа, мистецтво і буденне життя взаємопов’язані, тому будь-яка річ поєднує в собі красу і практичність. Для японця природа – це скарбниця прекрасного, вона є мірою усіх речей. Що є природнім, то не може бути повторним.

Уміння цінувати красу і насолоджуватися нею потрібно виховувати усе життя, Давайте і ми зараз спробуємо доторкнутись до краси, осягнути сенс миті, яка вже не повториться.

«Вдивляйтеся у звичайне - і побачите несподіване; вдивляйтесь у неприваблиле - і побачите привабливе; вдивляйтеся в просте - і побачите складне; вдивляйтеся в мале і побачите велике. Вдивляйтеся, вслухайтеся, не проходьте повз. Головне - побачити прекрасне і не залишитися байдужим.!»